

08. Μάθημα VIII - Όταν βγεις στο κυνήγι, πάρε μαζί σου μολύβι και χαρτί

Κείμενα από I (1) - X (10)

Gaius Plinius salutem suo Cornelio Tacito. Ridebis. Ego cepi tres feroces apros. "Ipse?" interrogabis. Ipse. Sedebam ad retia; erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillares; cogitabam aliquid enotabamque; etsi vacua retia, habebam tamen plenas ceras. Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitationis. Cum eris in venationibus, licebit tibi adportare quoque pugillares: videbis non Dianam sed Minervam errare in montibus. Vale!

Ο Γάιος Πλίνιος στέλνει τις ευχές (του) στο φίλο του Κορνήλιο Τάκιτο. Θα γελάσεις. Εγώ έπιασα τρία φοβερά αγριογούρουνα. «Ο ίδιος;» θα ρωτήσεις. Ο ίδιος. Καθόμουν κοντά στα δίχτυα. Ήταν πλάι μου όχι η κυνηγετική λόγχη, αλλά η γραφίδα και πλάκες αλειμμένες με κερί· σκεπτόμουν κάτι και κρατούσα σημειώσεις· αν και (είχα) άδεια τα δίχτυα, είχα όμως γεμάτες τις πλάκες. Τα δάση και η μοναξιά είναι μεγάλα ερεθίσματα της σκέψης. Όταν θα βρεθείς στο κυνήγι, θα μπορέσεις και εσύ να φέρεις μαζί σου πλάκες αλειμμένες με κερί· θα δεις όχι την Άρτεμη, αλλά την Αθηνά να περιπλανιέται στα βουνά. Χαίρε!

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Gaius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Gaius, Gaii/Gai**, β΄ κλίση = ο Γάιος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

Plinius: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Plinius, Plinii/Plini**, β΄ κλίση = ο Πλίνιος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

Cornelio: δοτική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Cornelius, Cornelii/Corneli**, β΄ κλίση = ο Κορνήλιος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

Tacito: δοτική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **Tacitus, Taciti**, β΄ κλίση = ο Τάκιτος. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

suo: δοτική ενικού, αρσενικό, της κτητικής αντωνυμίας **suus, sua, suum**, γ΄ πρόσωπο (εδώ για έναν κτήτορα) που λειτουργεί ως αυτοπαθητική = ο δικός του, η δική του, το δικό του.

salutem: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **salus, salutis**, γ΄ κλίση = η σωτηρία, η υγεία, η ευημερία.

Ridebis: β΄ ενικό οριστικής ενεργητικού μέλλοντα του ρήματος **rideo, risi, risum, ridēre**, 2 = γελώ.

Ego: ονομαστική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας **ego**, α΄ πρόσωπο = εγώ.

tres: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, του απόλυτου αριθμητικού επιθέτου **tres, tres, tria** = τρεις, τρία (3).

apros: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **aper, apri**, β' κλίση = ο κάπρος, το αγριογούρουνο.

feroces: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, θετικού βαθμού, του τριγενούς και μονοκαταλήκτου επιθέτου **ferox, ferox, ferox**, γ' κλίση = άγριος, άγρια, άγριο/ φοβερός, φοβερή, φοβερό (**Συγκριτικός:** ferocior, ferocior, ferocius, **Υπερθετικός:** ferocissimus, ferocissima, ferocissimum).

cepi: α' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου του ρήματος **capio, cepi, captum, capere**,³ (ανήκει στα 15 ρήματα σε -io της γ' συζυγίας) = πιάνω, λαμβάνω.

ipse: ονομαστική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής-οριστικής αντωνυμίας **ipse, ipsa, ipsum** = ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο.

interrogabis: β' ενικό οριστικής ενεργητικού μέλλοντα του ρήματος **interrogo, interrogavi, interrogatum, interrogare**, 1 = ερωτώ.

ipse: ονομαστική ενικού, αρσενικό, της δεικτικής-οριστικής αντωνυμίας **ipse, ipsa, ipsum** = ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο.

Ad: πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική = σε, προς, δίπλα, κοντά σε.

retia: αιτιατική πληθυντικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού **rete, retis**, γ' κλίση = το δίχτυ.

sedebam: α' ενικό οριστικής ενεργητικού παρατατικού του ρήματος **sedeo, sedi, sessum, sedere**, 2 = κάθομαι.

erat: γ' ενικό οριστικής παρατατικού του βοηθητικού ρήματος **sum, fui, -, esse** = είμαι, υπάρχω.

in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με τοπική αφαιρετική = σε.

proximo: αφαιρετική ενικού, αρσενικό (εννοείται το αρσ. ουσ. locus), υπερθετικού βαθμού, του τριγενούς και τρικαταλήκτου επιθέτου **proximus, proxima, proximum** = πολύ κοντινός, κοντινή, κοντινό (από το επίρρημα ή πρόθεση prope) = κοντά (**Θετικός:** δεν έχει, **Συγκριτικός:** propior, propior, propius, **Υπερθετικός:** proximius, proxima, proximum, **Παραθετικά επιρρήματος:** **Θετικός:** prope, **Συγκριτικός:** propius, **Υπερθετικός:** proxime).

► **in proximo:** στο πλάι μου.

non: αρνητικό μόριο = δεν.

venabulum: ονομαστική ενικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού **venabulum, venabuli**, β' κλίση = η κυνηγετική λόγχη.

sed: παρτακτικός, αντιθετικός σύνδεσμος = αλλά.

stilus: ονομαστική ενικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **stilus, stili**, β' κλίση = η γραφίδα.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

pugillares: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **pugillares, pugillarium**, γ' κλίση = πλάκες αλειμμένες με κερί (Το ουσιαστικό ανήκει στα **pluralia tantum**, σε εκείνα δηλαδή τα ουσιαστικά που διαθέτουν μόνο πληθυντικό αριθμό και ταυτόχρονα είναι ουσιαστικοποιημένο επίθετο, γι' αυτό και σχηματίζει γενική πληθυντικού σε -ium).

cogitabam: α' ενικό οριστικής ενεργητικού παρατατικού του ρήματος **cogito, cogitavi, cogitatum, cogitāre**, 1 = σκέπτομαι.

aliquid: αιτιατική ενικού, ουδέτερο, της ουσιαστικής αόριστης αντωνυμίας **aliquis, aliquis (aliqua ή aliquae), aliquid** = κάποιος, κάποια, κάτι.

enotabamque < enotobam + que < enotabam: α' ενικό οριστικής ενεργητικού παρατατικού του ρήματος **enoto, enotavi, enotatum, enotāre**, 1 = κρατώ σημειώσεις.

- **que**: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος, εγκλιτική λέξη) = και.

etsi: υποτακτικός, εναντιωματικός σύνδεσμος = αν και.

retia: αιτιατική πληθυντικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού **rete, retis**, γ' κλίση = το δίχτυ.

vacua: αιτιατική πληθυντικού, ουδέτερο, θετικού βαθμού, του τριγενούς και τρικαταλήκτου επιθέτου, **vacuus, vacua, vacuum**, β' κλίση = άδειος, άδεια, άδειο (**Συγκριτικός**: magis vacuus, magis vacua, magis vacuum, **Υπερθετικός**: maxime vacuus, maxime vacua, maxime vacuum).

plenas: αιτιατική πληθυντικού, θηλυκό, θετικού βαθμού, του τριγενούς και τρικαταλήκτου επιθέτου **plenus, plena, plenum**, β' κλίσης = γεμάτος, γεμάτη, γεμάτο (**Συγκριτικός**: plenior, plenior, plenius, **Υπερθετικός**: plenissimus, plenissima, plenissimum).

tamen: παρατακτικός, αντιθετικός σύνδεσμος (ή επίρρημα) = όμως.

ceras: αιτιατική πληθυντικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **cera, cerae**, α' κλίση = το κερί (Το ουσιαστικό υπάγεται στα **ετερόσημα**, δηλαδή στον ενικό αριθμό cera, cerae = το κερί, ενώ στον πληθυντικό αριθμό cerae, cerarum = pugillares, pugillarium = πλάκες αλειμμένες με κερί).

habebam: α' ενικό οριστικής ενεργητικού παρατατικού του ρήματος **habeo, habui, habitum, habēre**, 2 = έχω.

Silvae: ονομαστική πληθυντικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **silva, silvae**, α' κλίση = το δάσος.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

solitudo: ονομαστική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **solitudo, solitudinis**, γ' κλίση = η μοναξιά.

sunt: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα του βοηθητικού ρήματος **sum, fui, - , esse** = είμαι, υπάρχω,.

magna: ονομαστική πληθυντικού, ουδέτερο, θετικού βαθμού, του τριγενούς και τρικαταλήκτου επιθέτου **magnus, magna, magnum**, β' κλίση = μεγάλος, μεγάλη, μεγάλο (**Συγκριτικός:** maior, maius, **Υπερθετικός:** maximus, maxima, maximum).

incitamenta: ονομαστική πληθυντικού, ουδέτερο, του ουσιαστικού **incitamentum, incitamenti**, β' κλίση = το ερέθισμα.

cogitationis: γενική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **cogitatio, cogitationis**, γ' κλίση = η σκέψη.

Cum: υποτακτικός, χρονικός σύνδεσμος (καθαρά χρονικός Cum + οριστική) = όταν.

in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με τοπική αφαιρετική = σε.

venationibus: αφαιρετική πληθυντικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **venatio, venationis**, γ' κλίση = το κυνήγι.

eris: β' ενικό οριστικής μέλλοντα του βοηθητικού ρήματος **sum, fui, - , esse** = είμαι, υπάρχω,.

licebit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού μέλλοντα του απρόσωπου ρήματος **licet, licuit/licitum est, licēre**, 2 = επιτρέπεται, είναι δυνατόν.

tibi: δοτική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας **tu**, β' πρόσωπο = εσύ.

quoque: επίρρημα τροπικό = επίσης.

pugillares: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **pugillares, pugillarum**, γ' κλίση = πλάκες αλειμμένες με κερί (Το ουσιαστικό υπάγεται στα **pluralia tantum**, σε εκείνα δηλαδή τα ουσιαστικά που διαθέτουν μόνο πληθυντικό αριθμό).

adportare: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος **adporto, adportavi, adportatum, adportāre**, 1 = μεταφέρω.

videbis: β' ενικό οριστικής ενεργητικού μέλλοντα του ρήματος **video, vidi, visum, vidēre**, 2 = βλέπω.

non: αρνητικό μόριο = δεν.

Dianam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **Diana, Dianae**, α΄ κλίση = η Άρτεμη. Ως κύριο όνομα κατά κανόνα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

in: πρόθεση που εδώ συντάσσεται με τοπική αφαιρετική = σε.

montibus: αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, του ουσιαστικού **mons, montis**, γ΄ κλίση = το βουνό. (γενική πληθυντικού -ium, αιτιατική -es/-is).

sed: παρατακτικός, αντιθετικός σύνδεσμος = αλλά.

Minervam: αιτιατική ενικού, θηλυκό, του ουσιαστικού **Minerva, Minervae**, α΄ κλίση = η Αθηνά. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

errare: απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος **erro, erravi, erratum, errāre**, 1 = περιπλανιέμαι.

Vale: β΄ ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος **valeo, valui, -, valēre**, 2 = είμαι υγιής, γερός.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Gaius Plinius Cornelio Tacito suo salutem: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (εννοούμενο ρήμα *dicit*: οριστική ενεστώτα).

(dicit): εννοούμενο ρήμα

Gaius Plinius: υποκείμενο του εννοούμενου ρήματος *dicit*.

Cornelio Tacito: έμμεσο αντικείμενο του εννοούμενου ρήματος *dicit* σε δοτική.

suo: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *Cornelio Tacito* (άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια).

salutem: άμεσο αντικείμενο του εννοούμενου ρήματος *dicit*.

Ridebis: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*ridebis*: οριστική μέλλοντα).

Ridebis: ρήμα.

(tu): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *ridebis*.

Ego tres apros feroces cepi: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*cepi*: οριστική παρακειμένου).

cepi: ρήμα.

Ego: υποκείμενο του ρήματος *cepi*.

apros: αντικείμενο του ρήματος *cepi*.

feroces: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *apros*.

tres: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη συνεκφορά *feroces apros*.

«**Ipse?**»: κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση, ολικής άγνοιας, απλή. Δεν εισάγεται με κάποιο ερωτηματικό μόριο για λόγους έμφασης. Ελλειπτική ως προς το ρήμα, καθώς εννοείται το *cepisti*: οριστική παρακειμένου που δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

(cepisti): εννοούμενο ρήμα.

(tu): εννοούμενο υποκείμενο του εννοούμενου ρήματος *cepisti*.

Ipse: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο εννοούμενο υποκείμενο του εννοούμενου ρήματος *cepisti*, δηλαδή στο *tu*.

(apros): εννοούμενο αντικείμενο του εννοούμενου ρήματος *cepisti*.

interrogabis: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*interrogabis*: οριστική μέλλοντα).

interrogabis: ρήμα.

(tu): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *interrogabis*.

[(me): εννοούμενο αντικείμενο του ρήματος *interrogabis*.]

Ipse: κύρια πρόταση κρίσεως, ελλειπτική ως προς το ρήμα, καθώς εννοείται το *cepi*: οριστική παρακειμένου που δηλώνει το πραγματικό γεγονός.

(cepi): εννοούμενο ρήμα.

(ego): εννοούμενο υποκείμενο του εννοούμενου ρήματος *cepi*.

Ipse: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο εννοούμενο υποκείμενο του εννοούμενου ρήματος *cepi*, δηλαδή στο *ego*.

(apros): εννοούμενο αντικείμενο του εννοούμενου ρήματος *cepi*.

Ad retia sedebam: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*sedebam*: οριστική παρατατικού).

sedebam: ρήμα.

(ego): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *sedebam*.

Ad retia: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει τη στάση σε τόπο (ή το πλησίον) στο ρήμα *sedebam*.

erat in proximo non venabulum sed stilus et pugillares: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*erat*: οριστική παρατατικού).

erat: ρήμα.

non venabulum sed stilus et pugillares: υποκείμενα του ρήματος *erat* (συνδέονται με παρατακτική σύνδεση, το πρώτο με το δεύτερο υποκείμενο με τον αντιθετικό σύνδεσμο *sed* και το δεύτερο με το τρίτο με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *et*).

in proximo: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει τη στάση σε τόπο στο ρήμα *erat*.

cogitabam aliquid: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*cogitabam*: οριστική παρατατικού).

cogitabam: ρήμα.

(ego): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *cogitabam*.

aliquid: αντικείμενο του ρήματος *cogitabam*.

enotabamque: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*enotabam*: οριστική παρατατικού). Συνδέεται παρατακτικά-συμπλεκτικά με την προηγούμενη κύρια πρόταση με το εγκλιτικό μόριο -que).

enotabam(que): ρήμα.

(ego): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *enotabam(que)*.

etsi retia vacua: δευτερεύουσα επιρρηματική εναντιωματική πρόταση, η οποία εισάγεται με τον εναντιωματικό σύνδεσμο *etsi* και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει μια πραγματική κατάσταση παρά την οποία ισχύει το περιεχόμενο της πρότασης εξάρτησης, σε χρόνο παρατατικό (εννοούμενο ρήμα: *habebam*), γιατί αναφέρεται στο παρελθόν. Συντακτικά λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης στο περιεχόμενο της πρότασης εξάρτησης (δηλαδή της πρότασης: *plenas tamen ceras habebam*). Στην πρόταση εξάρτησης υπάρχει και ο αντιθετικός σύνδεσμος *tamen*, ο οποίος προεξαγγέλλει την ύπαρξη δευτερεύουσας εναντιωματικής πρότασης.

(habebam): εννοούμενο ρήμα.

(ego): εννοούμενο υποκείμενο του εννοούμενου ρήματος *habebam*.

retia: αντικείμενο του εννοούμενου ρήματος *habebam*.

vacua: κατηγορούμενο στο αντικείμενο του εννοούμενου ρήματος *habebam*, δηλαδή στο *retia*.

plenas tamen ceras habebam: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*habebam*: οριστική παρατατικού).

habebam: ρήμα.

(ego): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *habebam*.

ceras: αντικείμενο του ρήματος *habebam*.

plenas: κατηγορούμενο στο αντικείμενο του ρήματος *habebam*, δηλαδή στο *ceras*.

Silvae et solitudo sunt magna incitamenta cogitationis: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*sunt*: οριστική ενεστώτα).

sunt: ρήμα.

Silvae et solitudo: υποκείμενα του ρήματος *sunt* (συνδέονται με παρατακτική σύνδεση με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο *et*).

incitamenta: κατηγορούμενο στα υποκείμενα του ρήματος *sunt*, δηλαδή στα *silvae et solitudo*, λόγω του συνδετικού ρήματος *sunt*.

magna: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο *incitamenta*.

cogitationis: γενική αντικειμενική στο *incitamenta*.

Cum in venationibus eris: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, η οποία εισάγεται με τον καθαρά χρονικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με οριστική, γιατί προσδιορίζει μόνο χρονικά την πράξη ή την κατάσταση που περιγράφει η πρόταση εξάρτησης, σε χρόνο μέλλοντα (*eris*), γιατί αναφέρεται στο μέλλον. Συντακτικά λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της πρότασης εξάρτησης, δηλαδή της πρότασης *licebit tibi quoque pugillares adportare*.

eris: ρήμα.

(tu): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *eris*.

in venationibus: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει τη στάση σε τόπο (μεταφορικά) ή κατάσταση στο ρήμα *eris*.

licebit tibi quoque pugillares adportare: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*licebit*: οριστική μέλλοντα).

licebit: απρόσωπο ρήμα.

adportare: υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος *licebit* και τελικό απαρέμφατο.

tibi: δοτική προσωπική λόγω του απροσώπου ρήματος *licebit*.

(te): εννοούμενο υποκείμενο του απαρεμφάτου *adportare* (μετατροπή της δοτικής προσωπικής σε αιτιατική, ώστε να τεθεί ως υποκείμενο του απαρεμφάτου για να υπάρξει ετεροπροσωπία).

pugillares: αντικείμενο του απαρεμφάτου *adportare*.

quoque: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο απαρέμφατο *adportare*.

videbis non Dianam in montibus sed Minervam errare: κύρια πρόταση κρίσεως, η οποία εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός (*videbis*: οριστική μέλλοντα).

videbis: ρήμα.

(tu): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *videbis*.

errare: αντικείμενο του ρήματος *videbis* και ειδικό απαρέμφατο.

non Dianam sed Minervam: υποκείμενα του απαρεμφάτου *errare* (ετεροπροσωπία, συνδέονται με τον αντιθετικό σύνδεσμο *sed*).

in montibus: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει τη στάση σε τόπο στο απαρέμφατο *errare*.

Vale!: κύρια πρόταση επιφωνηματική, επιθυμίας η οποία εκφέρεται με προστακτική (*vale*: προστακτική ενεστώτα).

Vale: ρήμα.

(tu): εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *vale*.